

Страсбург, 12.12.2012
COM(2012) 743 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

**относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 г.
относно производството по несъстоятелност**

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
1.1.	Контекст	3
1.2.	Обща оценка на прилагането на регламента	4
2.	Приложно поле на регламента	4
2.1.	Производства, които попадат в обхвата на регламента	4
2.1.1.	Производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридни производства	5
2.1.2.	Несъстоятелност на частни лица и самостоятелно заети лица	8
2.2.	Производства, които не са включени в приложното поле, член 1, параграф 2 ...	8
2.3.	Признаване на производства по несъстоятелност, образувани извън ЕС, или координиране на производства в рамките на ЕС и извън него	9
3.	Компетентност за образуване на производства по несъстоятелност	10
3.1.	Определяне и установяване на центъра на основните интереси на длъжника ..	10
3.2.	Процедурна рамка за разглеждане на компетентност	12
3.3.	Искове, произтичащи от несъстоятелност	12
4.	Приложимо право	13
4.1.	Приложно поле на общото правило (Lex fori concursus)	13
4.2.	Изключение от принципа lex fori	13
5.	Признаване на съдебни решения за образуване на производства по несъстоятелност	16
6.	Координиране на главните и вторичните производства	16
7.	Група от дружества	17
8.	Публикуване на и информация относно производствата по несъстоятелност ..	19
9.	Предявяване на вземания	20
10.	Заклучения	20

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

относно прилагането на Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 г.
относно производството по несъстоятелност

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Контекст

Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета относно производството по несъстоятелност¹ („Регламентът“ или „ЕРН“) влезе в сила през май 2002 г. С регламента беше установена европейска рамка за трансгранични производства по несъстоятелност. Той се прилага винаги когато длъжникът има активи или кредитори в повече от една държава членка, независимо от това дали той е физическо или юридическо лице. С регламента се определя кой съд е компетентен да образува производство по несъстоятелност и се гарантира признаването и изпълнението на последващото решение в рамките на Съюза. С него също така се установяват единни правила относно приложимото право и се осигурява координирането на главните и вторичните производства.

Регламентът се прилага във всички държави членки с изключение на Дания, която има специален статут по отношение на съдебното сътрудничество съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз.

Настоящият доклад беше изготвен в съответствие с член 46 от регламента. Предназначението на доклада е да представи на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет оценка на прилагането на регламента. В настоящия доклад са взети предвид следните документи:

- сравнително правно проучване относно оценката на регламента в 26 държави членки, което беше проведено от университетите в Хайделберг и Виена с подкрепата на мрежа от национални докладчици²;
- проучване за оценка на въздействието на изменение на регламента, проведено от консорциум от GHK и Milieu³;
- резултатите от проведено чрез интернет обществено допитване в периода между март и юни 2012 г.⁴ Комисията получи общо 134 отговора от всички

¹ ОВ L 160, 30.6.2000 г., стр. 1.

² Hess/Oberhammer/Pfeiffer, Проучване за оценка на Регламент (ЕО) № 1346/2000 относно производството по несъстоятелност (Hess/Oberhammer/Pfeiffer, Study for an evaluation of Regulation (EC) No 1346/2000 on Insolvency Proceedings); публикувано от ГД „Правосъдие“ на уебсайта Еуропа на адрес http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm

³ Това проучване е публикувано от ГД „Правосъдие“ на уебсайта Еуропа на адрес http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm.

⁴ Статистически преглед на отговорите, получени чрез IPM инструмента, е публикуван на адрес <http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?userstate=DisplayPublishedResults&form=Insolvenc>

държави членки с изключение на България и Малта, като респондентите от Обединеното кралство (21 %), Румъния (20 %) и Италия (12 %) представляват повече от 50 % от всички респонденти. Бяха получени отговори от широк кръг заинтересовани страни, като академичните преподаватели, практикуващите юристи и публичните органи предоставиха най-голям брой отговори.

Прилагането на регламента беше обсъдено и с Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски въпроси.

1.2. Обща оценка на прилагането на регламента

Въз основа на оценката Комисията достига до заключението, че регламентът най-общо се разглежда като успешен инструмент за координиране на трансгранични производства по несъстоятелност в Съюза. Направеният избор по ключови въпроси и съответните политики, основаващи се на него, са широко подкрепяни от заинтересованите страни. Тълкуването на регламента по редица въпроси е изяснено от съдебната практика на Съда на Европейския съюз, което допринася за единното тълкуване на регламента от националните съдилища. Тази оценка се подкрепя от резултатите от общественото допитване, в което мнозинството от респондентите посочиха, че регламентът функционира ефикасно, като най-положително е мнението на практикуващи юристи, публичните органи и академичните преподаватели.

В резултат на проучването за оценка и общественото допитване обаче са установени множество недостатъци на регламента. Следователно Комисията счита, че е необходимо да се въведат изменения в отговор на нуждата от модерна и благоприятна бизнес среда. Като цяло установените проблеми са свързани с приложното поле на регламента, правилата относно компетентността, връзката между главните и вторичните производства, публичността на решения, свързани с несъстоятелността, и предявяването на вземания. Освен това е критикувана и липсата на конкретни правила относно несъстоятелността на членове на група от дружества. Тези проблеми са описани подробно по-долу.

2. ПРИЛОЖНО ПОЛЕ НА РЕГЛАМЕНТА

2.1. Производства, които попадат в обхвата на регламента

Основната цел на регламента е да се гарантира, че решение за образуване на производство по несъстоятелност и последиците от него, независимо дали по отношение на физически или юридически лица, се признават в рамките на Съюза. В **член 1, параграф 1** се установяват критериите, на които националните производства трябва да отговарят, за да попаднат в приложното поле на регламента. Тази разпоредба отразява традиционното понятие за производства по несъстоятелност, тъй като се предполага несъстоятелността на длъжника и се изисква лишаването му от права, както и назначаването на ликвидатор. Въпреки това вследствие на новите тенденции и подходи в държавите членки настоящото приложно поле на регламента вече не обхваща широк кръг от национални производства, насочени към преодоляване на задължнялостта на дружества и физически лица.

у. Изготвен е анализ от GHK/Milieu на всички получени отговори и той е част от проучването относно оценката на въздействието, посочено по-горе.

2.1.1. Производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридни производства

Към момента много национални закони в Европа в областта на несъстоятелността предвиждат производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридни производства. Производствата, предшестващи производството по несъстоятелност, могат да се характеризират като квазиколективни производства под надзора на съд или административен орган, които дават възможност на длъжник във финансово затруднение да осъществи оздравяване на етап, предшестваш производството по несъстоятелност, и да избегне започването на обичайно производство по несъстоятелност. Хибридните производства са производства, при които длъжникът запазва известен контрол върху активите и дейностите си, макар и подлежащи на контрол или надзор от съд или от синдик.

В проучването за оценка се заключава, че в 15 държави членки се прилагат производства, предшестващи производството по несъстоятелност, или хибридни производства, които понастоящем не са включени в Приложение А към регламента, както е посочено в таблицата по-долу.

Таблица: Производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридни производства, които не са включени в Приложение А към регламента.

Австрия	- производства съгласно Закона за реорганизация на бизнеса от 1997 г. (<i>Reorganisationsverfahren</i>)
Белгия	- Търговско разследване (<i>Handelsonderzoek / enquête commerciale</i>; Член 8 и сл. от LCE (<i>Loi relative à la continuation des entreprises</i>)) - Назначаване на медиатор (<i>Aanstelling ondernemingsbemiddelaar / Désignation d'un médiateur d'entreprise</i>; член 13 от LCE) - Назначаване на mandataire de justice (<i>Aanstelling gerechtsmandataris / Désignation d'un mandataire de justice</i>; член 14 от LCE) - Извънсъдебно споразумение (<i>Minnelijk akkoord / Accord amiable</i>; член 15 от LCE) - Реорганизация по съдебен път чрез индивидуално споразумение (<i>Gerechtelijke reorganisatie door een minnelijk akkoord / Réorganisation judiciaire par accord amiable</i>; член 43 от LCE) - Назначаване на временен управител (<i>Aanstelling voorlopig bestuurder / Désignation d'un administrateur provisoire</i>; член 28 от LCE)
Естония	- Оздравителни производства за правни субекти (естонски Закон за реорганизацията) - производства за коригиране на дълга за физически лица (Закон за реструктуриране и защита на задълженията)
Франция	- <i>mandat ad hoc</i> (L 611-3 Code de commerce)

	- <i>помирителни производства</i> (L 611-4 и сл. от Code de commerce) - <i>sauvegarde financière accélérée (SFA)</i>
Германия	- производства относно защитни механизми (<i>Schutzschirmverfahren</i> , раздел 270b от InsO) ⁵
Гърция	- Оздравителна процедура (<i>diadikasia eksigiansis</i> , διαδικασία εξυγίανσης; член 99 и сл. от гръцкия Правилник за несъстоятелността, изменен с член 234 от наскоро приетия закон № 4072/2012)
Италия	- <i>accordo di ristrutturazione dei debiti</i> (член 182a от италианския Закон за несъстоятелността) - <i>piano di risanamento attestato</i>
Латвия	- извънсъдебни производства за правна защита (предвидени в Закона за несъстоятелността от 26 юли 2010 г.)
Малта	- Задължителна схема за компромис или задължение (<i>Rikostruzzjonijiet ta' Kumpaniji</i>) - Процедура по възстановяване на дейността на дружество
Нидерландия	- <i>Schuldsaneringsregeling</i> , който се прилага за физически лица, член 287, буква а) от нидерландския Закон за несъстоятелността
Полша	- оздравително производство (<i>Postępowanie naprawcze</i> ; членове 492—521 от Закона за несъстоятелността и възстановяването)
Румъния	- <i>mandat ad-hoc</i> (<i>mandatul ad-hoc</i>; член 7 и сл. от Закон № 381/2009) - <i>concordat préventif</i> (<i>concordatul preventiv</i>; член 13 и сл. от Закон № 381/2009)
Испания	- <i>homologación de los acuerdos de refinanciación</i> (4 ^{-та} допълнителна разпоредба от Закон № 38/2011 за изменение на испанския Закон за несъстоятелността)
Швеция	- Производства за облекчаване на дълга (<i>skuldsanering</i> ; раздел 4 от Закона относно облекчаването на дълга), приложими за частни физически лица
Обединеното кралство	- схеми за уреждане (част 26 от Закона за дружествата от 2006 г.)

⁵

Настоящата ситуация е неясна: тъй като Приложение А се отнася главно за производства по Закона за несъстоятелността, изглежда трябва да бъдат включени и производства относно защитни механизми. Все още обаче има несигурност по отношение на това дали тези производства отговарят на определението в член 1, параграф 1 от ЕРН.

Основният проблем, произтичащ от факта, че значителен брой производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридни производства не попадат понастоящем в обхвата на регламента, е, че последиците от тях не се признават в целия ЕС. В резултат на това е възможно неудовлетворени кредитори да потърсят удовлетворяване на вземанията си чрез активи на длъжника, намиращи се в друга държава членка, което може да осуети усилията за спасяване на дружеството (така нареченият проблем на „възпрепятстването“). Освен това могат да бъдат пренебрегнати възможности за спасяване на дружеството, понеже страните не са склонни да участват в съответните процедури, ако не е гарантирано тяхното трансгранично признаване. Поради това се препоръчва при преразглеждането на регламента да се намери решение на тези проблеми. Това мнение се споделя от мнозинството от респондентите в общественото допитване (59 %), които отбелязаха, че регламентът следва да обхваща производства, предшестващи производството по несъстоятелност, и хибридните производства. Мненията обаче са противоречиви по отношение на това кои точно производства следва да попадат в обхвата и по-специално кога би следвало да се изисква съдебен контрол.

Освен това в проучването за оценка са установени проблеми във връзка с несъответствията между процедурите, посочени в приложенията, и условията, залегнали в член 1, параграф 1. Тези проблеми са илюстрирани от две преюдициални запитвания, които понастоящем са висящи в Съда на Европейския съюз. В първия случай се поставя въпросът дали регламентът се прилага за национална процедура по несъстоятелност, която не е включена в приложенията, но която отговаря на определението в член 1, параграф 1.⁶ Вторият случай касае въпроса дали регламентът се прилага за национални процедури, които са включени в приложението, но които не отговарят на определението в член 1, параграф 1.⁷ Тези случаи показват, че понастоящем съществува известна правна несигурност по отношение на това кои процедури действително попадат в обхвата на регламента.

Установен е и трети проблем, който се отнася до ситуации, при които национални процедури, изброени в приложенията, са променени от държавите членки, без да са отправили до Комисията каквото и да било уведомление за измененията. В тези случаи не е ясно дали изменените или новите процедури на държавите членки отговарят на определението в член 1, параграф 1.

2.1.2. *Несъстоятелност на частни лица и самостоятелно заети лица*

Регламентът се прилага за национални производства независимо от това дали се отнасят за физическо или юридическо лице, търговец или частно лице⁸. Проучването за оценка показва, че въпреки, че много държави членки са изпратили уведомления за своите процедури за лична несъстоятелност, които да бъдат включени в приложенията⁹, понастоящем значителен брой процедури за лична несъстоятелност не попадат в

⁶ Съд на Европейския съюз, дело C-461/11, *Ulf Kaziemierz Radziejewski*

⁷ Съд на Европейския съюз, дело C-116/11, *Bank Handlowy*

⁸ Съображение 9 от регламента.

⁹ Австрия, Белгия, Чешка република, Кипър, Германия, Латвия, Малта, Нидерландия, Полша и — частично — Франция, Словения и Обединеното кралство. В източна Франция (Bas-Rhin, Haut Rhin, Modeslle) общото законодателство относно несъстоятелността се прилага и за свръхзадължители частни лица. В Обединеното кралство някои от процедурите, открити по отношение свръхзадължители физически лица, попадат в обхвата на регламента (фалит, индивидуална доброволна договореност, фидуциарен акт, запориране), докато други (заповеди за облекчаване на дълговете, планове за управление на дълговете) не попадат в обхвата.

обхвата на регламента¹⁰. Настоящата ситуация се дължи отчасти на факта, че производствата не съответстват на определението в член 1, параграф 1 от регламента, въведени са наскоро или съответната държава членка¹¹ не счита, че попадат в приложното поле на регламента. Последното контрастира с резултатите от общественото допитване, в което мнозинството от респондентите (59 %) се съгласиха, че регламентът следва да се прилага за частни лица и за самостоятелно заети лица.

Многообразието на националните законодателства допълнително усложнява положението. Някои държави членки нямат схеми за лична несъстоятелност. Други разполагат със схеми за лична несъстоятелност, които се прилагат както за самостоятелно заети лица или еднолични търговци, така и за потребители. Трета група държави разполагат със специални схеми единствено за потребители и включва самостоятелно заетите лица и едноличните търговци към случаите на несъстоятелност на дружества, докато четвърта група разполага с отделни схеми за потребителите, самостоятелно заетите лица и едноличните търговци.

Комисията констатира, че статуквото е проблем, защото може да доведе до това длъжниците да продължат да бъдат задължени на чуждестранни кредитори. По-специално честен предприемач, който е бил освободен от задълженията си в една държава членка, може да бъде възпрепятстван да започне нов бизнес или търговия с друга държава членка. Настоящият проблем може също така да обезкуражи длъжници, които са се възползвали от освобождаването от задължения в родната си страна, да живеят или да търсят работа в друга държава членка.

2.2. Производства, които не са включени в приложното поле, член 1, параграф 2

Регламентът не се прилага за застрахователни предприятия, кредитни институции и инвестиционни дружества, които предоставят услуги, включващи съхраняване на средства или ценни книжа за трети страни, или за предприятия за колективно инвестиране. Тези длъжници не са включени в приложното поле поради факта, че те са предмет на специални разпоредби и до известна степен националните надзорни органи разполагат с много широки правомощия за намеса¹². Трансграничните производства по несъстоятелност, отнасящи се до застрахователни предприятия и кредитни институции, се уреждат от други инструменти на правото на Съюза¹³. По подобие на регламента тези инструменти предвиждат правила относно международната компетентност при приемането на оздравителни мерки или започването на производства по ликвидация, приложимото право и признаването на производствата.

Както се посочва в академични разработки, липсата на инструмент на Съюза, уреждащ трансграничната несъстоятелност за предприятия за колективно инвестиране и инвестиционни посредници, оставя нежелана празнина в правото на Съюза. Все пак по отношение на инвестиционните посредници има вероятност тази празнина скоро да бъде запълнена за голяма част от тях, когато бъдат приети измененията на

¹⁰ Естония, Гърция, Финландия, Франция, Литва, Люксембург, Словения, Швеция, Обединеното кралство.

¹¹ Франция, Люксембург.

¹² Вж. съображение 9.

¹³ Директива 2009/138/ЕО относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II), ОВ L 335, 17.12.2009 г., стр. 1; Директива 2001/24/ЕО относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, ОВ L 125, 5.5.2001 г., стр. 15.

Директива 2001/24/ЕО, предвидени в неотдавнашното предложение за директива относно възстановяване и оздравяване на банките.¹⁴ Що се отнася до предприятията за колективно инвестиране, заинтересовани страни съобщават, че настоящата ситуация на практика не създава проблеми, тъй като несъстоятелността на предприятията за колективно инвестиране не е често явление.

2.3. Признаване на производства по несъстоятелност, образувани извън ЕС, или координиране на производства в рамките на ЕС и извън него

Регламентът се прилага за производства по несъстоятелност на длъжници, чийто център на основните интереси се намира в някоя от държавите членки. Производства по несъстоятелност, при които центърът на основните интереси на длъжника се намира извън ЕС, не попадат в приложното му поле. Дори когато центърът на основните интереси е в рамките на ЕС, съществуват ограничения в приложното поле по отношение на намиращи се в чужбина активи, кредитори или предприятия. В този случай регламентът се прилага само частично за участници и активи, намиращи се в държава членка. Въпроси извън приложното поле на регламента попадат в обхвата на националното законодателство.

В проучването относно оценката на въздействието се отбелязва, че след влизането в сила на регламента няколко държави членки са приели закони, които уреждат аспекти на трансграничната несъстоятелност, която включва държави извън ЕС. Румъния, Полша, Обединеното кралство, Словения и Гърция са приели закони, основани на Закона образец на Комисията на ООН по международно търговско право (UNCITRAL) от 1997 г. Белгия, Германия и Испания са въвели закони относно международни процедури по несъстоятелност, които не следват подхода на UNCITRAL, но като цяло обхващат подобни проблеми. Франция и Италия нямат конкретни закони в тази област, но техните съдилища прилагат общите принципи на международното частно право.

Въпреки че последиците от международното измерение на несъстоятелността следователно се различават в зависимост от това кои са засегнатите държави членки, въз основа на проучването за оценка Комисията достига до заключението, че липсата на хармонизирани разпоредби за признаването на производства по несъстоятелност извън ЕС или за координирането на производства в ЕС и извън него не е довела на практика до значителни проблеми. Мненията на респондентите в общественото допитване относно това дали липсата на разпоредби за признаване или координиране на производства по несъстоятелност извън ЕС е създавала проблеми бяха разделени, като 44 % са съгласни, че това е така, а 37 % не са съгласни. Докладвани са и някои проблеми с признаването на съдебни решения на ЕС или на правомощията на ликвидатор от ЕС в някои държави, които не са членки на ЕС, като например Швейцария. Подобни проблеми обаче не могат бъдат разрешени чрез инструменти на Съюза, а само чрез международен договор. В този случай е важно да се отбележи, че Швейцария е заявила неофициално интерес към изготвянето на двустранно споразумение с ЕС относно несъстоятелността.

¹⁴ Предложение от 6 юни 2012 г. за директива на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за възстановяване и оздравяване на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на директиви 77/91/ЕИО и 82/891/ЕО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО и 2011/35/ЕО и Регламент (ЕС) № 1093/2010, COM (2012) 280 окончателен.

3. КОМПЕТЕНТНОСТ ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВА ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

3.1. Определяне и установяване на центъра на основните интереси на длъжника

Понятието „център на основните интереси“ е от първостепенно значение за прилагането на регламента. Комисията отбелязва обща подкрепа за понятието така, както е изтълкувано от Съда на Европейския съюз. Това е в съответствие с резултатите от общественото допитване, в което мнозинството от респондентите (77 %) одобриха използването на център на основните интереси за определяне на мястото на главното производство. Около 51 % от тях обаче посочиха, че тълкуването на термина създава практически проблеми. Въпреки това някои считат, че разясненията, дадени от Съда на Европейския съюз, са много полезни за постигане на по-единно прилагане на термина.

Понятието за център на основните интереси бе изяснено в съдебната практика на Съда на Европейския съюз в решенията по делата *Eurofood*¹⁵ и *Interedil*¹⁶. Определянето на център на основните интереси изисква цялостна оценка на обстоятелствата за всеки отделен случай; съгласно обективния подход на Съда центърът на основните интереси трябва да бъде установен чрез позоваване на критерии, удостоверими от трети страни. По принцип тези критерии са изпълними на мястото, където длъжникът осъществява своята стопанска дейност или където се намира главното му управление.

По отношение на дружествата и другите юридически лица в **член 3, параграф 1** се предвижда оборима презумпция в полза на мястото на регистрация. Съдебната практика на Съда на Европейския съюз изясни обстоятелствата, при които тази презумпция може да бъде оборена, по начин, който като цяло се счита за подходящ. Беше докладвано обаче, че в много държави членки (Австрия, Белгия, Чешката република, Франция, Германия, Гърция, Италия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Румъния, Испания, Швеция, Обединеното кралство) презумпцията понякога бива оборена без извършването на подробния анализ, изискван от Съда на Европейския съюз. Не е ясно дали това се дължи на липсата на информираност на съдилищата по отношение на съдебната практика на Съда на Европейския съюз или на трудностите, свързани с фактологичния подход, който тя изисква.

Въпреки че регламентът обхваща несъстоятелността на физическите лица, независимо дали са търговци или потребители, в настоящата формулировка на член 3, параграф 1 не се разглежда изрично центърът на основните интереси на физически лица. В този контекст проучването за оценка показва несъответствия в практиката на държавите членки. Някои съдилища прилагат презумпция в полза на местожителството на длъжника, докато други просто прилагат националните понятия по отношение на центъра на основните интереси на физически лица.

Определянето на център на основните интереси е най-трудно в случаите, когато длъжникът е променил своето местожителство преди подаването на молба за обявяване в несъстоятелност. Съгласно съдебната практика на Съда на Европейския съюз¹⁷ решителният момент за определяне на наличието на център на основните интереси е подаването на молба за образуване на главно производство. Ако длъжникът впоследствие премести своя център на основните интереси в друга държава членка,

¹⁵ Съд на Европейския съюз, дело C-341/04, *Eurofood*

¹⁶ Съд на Европейския съюз, дело C-396/09, *Interedil*

¹⁷ Съд на Европейския съюз, дело C-1/04, *Staubitz-Schreiber*

сезираният съд остава компетентен. Тази съдебна практика се спазва до голяма степен от съдилищата. Проблеми могат да възникнат, ако длъжникът прехвърли своя център на основните интереси в друга държава членка преди подаването на молбата. Проучването за оценка показва случаи на очевидна злоупотреба чрез (временно) преместване на центъра на основните интереси на физически лица с единствена цел да получат освобождаване от отговорност за остатъчните дългове. Този проблем, който понякога е определян като „туризъм с цел фалит“ се ограничава до няколко региона в ЕС, като източна Франция, Обединеното кралство и Латвия привличат длъжници от други държави. По-специално длъжници от Германия и Ирландия се възползват от възможностите за освобождаване от отговорност, които дава английското законодателство, което предвижда освобождаване от задължения в рамките на само една година.

Има и случаи, когато дружества се преместват в държава членка, различна от тази, в която е седалището им, с цел да се възползват от по-усъвършенствените оздравителни механизми там. Такова преместване обаче не може да се разглежда само по себе си като злоупотреба или като неправомерно. На първо място преместването на центъра на основните интереси от страна на дружествата е прието от Съда на Европейския съюз като законосъобразно упражняване на свободата на установяване. Така в решението си по делото Centros Съдът разясни, че развиването на бизнес в дадена държава членка чрез дружество, учредено в друга държава членка, попада в обхвата на свободата на установяване дори когато регистрираното седалище на дружеството е избрано с цел да се избегне изискването за минимален капитал от страна на държавата членка, в която се намира действителното седалище на дружеството. Освен това преместването на центъра на основните интереси често пъти е по-скоро в полза на кредиторите, отколкото в техен ущърб. Често преместването дори е иницирано от (първостепенни) кредитори в опита им да спасят или оздравят дружеството. Има няколко случая, при които преместването на центъра на основните интереси в Обединеното кралство е дало възможност за успешно оздравяване на дружество поради гъвкавостта, гарантирана в това отношение от английския закон за несъстоятелността.

3.2. Процедурна рамка за разглеждане на компетентност

В проучването за оценка се подчертават няколко значими проблема по отношение на процедурната рамка за разглеждане на компетентността на съда, в който се образува производство по несъстоятелност. Към момента този въпрос, който е уреден от процесуалните закони на държавите членки и общите принципи на ефективност и недискриминация, не се разглежда изрично в регламента. Подходите на националните съдилища за определяне на компетентността съгласно член 3 обаче се различават значително в рамките на Съюза. Очевидно не всички съдилища са наясно с факта, че те са длъжни да разглеждат своята компетентност *ex officio* и изрично да отбелязват правното основание за решението си да образуват производство в решението за образуване на производство. Това създава проблем поради факта, че принципът на взаимно доверие между държавите членки, като крайъгълен камък на регламента, изисква съдилищата на държавите членки внимателно да преценяват центъра на основните интереси на длъжника, тъй като решенията за образуване на производство по несъстоятелност се признават в други държави членки, без те да имат правото да подлагат на контрол решението на този съд.

Бяха отправени критики и по отношение на процедурната рамка за това, че чуждестранните кредитори невинаги имат право да оспорват решението за образуване

на производство по несъстоятелност, и че дори когато официално имат право да го направят, те не са своевременно информирани за решението, за да упражнят ефективно правото си да го оспорят.

3.3. Искове, произтичащи от несъстоятелност

Разграничението между регламент Брюксел I¹⁸ и регламента е един от най-спорните въпроси, свързани с трансграничната несъстоятелност. Спори се относно международната компетентност (член 3) и признаването на чуждестранни решения (член 25).

Съгласно съдебната практика на Съда на Европейския съюз съдебни решения по гражданскоправни иски следва да бъдат квалифицирани като специфични по отношение на несъстоятелността, когато те произтичат пряко от производства по несъстоятелност и са тясно свързани с тях (*vis attractiva concursus*). Този принцип обаче е кодифициран единствено по отношение на признаването (член 25 от ЕРН). Формулата за разграничение е създадена от Съда на Европейския съюз през 1979 г.¹⁹ във връзка с Брюкселската конвенция²⁰ и потвърдена от Съда на Европейския съюз в решението по делото *DekoMarty*²¹ по отношение на компетентността съгласно регламента. Съдът на Европейския съюз прие, че съдът, в който се образува производство по несъстоятелност, е компетентен да разглежда отменителни иски, предявени от ликвидатора срещу трета страна, като например иск, целящ да обезсили прехвърлянето на акции, извършено в рамките на производства по несъстоятелност,²² и че подобни иски са изключени от приложното поле на регламент Брюксел I.²³ От друга страна Съдът прие, че искът, основан на клауза за запазване на собствеността²⁴, предявен от продавач срещу купувач, срещу когото е образувано производството по несъстоятелност, и Павловият иск, основан на претендирано вземане срещу трети страни, предявен от ликвидатор на единствен кредитор²⁵, не могат да бъдат квалифицирани като тясно свързани с производството по несъстоятелност.

44 % от респондентите в общественото допитване не съобщават за проблеми с взаимодействието между регламента и регламент Брюксел I, които съдебната практика да не е разрешила в задоволителна степен. Независимо от това Комисията достига до заключението, че липсата на изрично правило относно компетентността за иски, произтичащи от несъстоятелност, води до несигурност за практикуващите юристи, които нямат задълбочени познания за съдебната практика на Съда на Европейския съюз. Освен това е критикуван и фактът, че ликвидаторът не може да съединява иск, произтичащ от несъстоятелност, с такъв, попадащ в обхвата на регламент Брюксел I.

¹⁸ Регламент (ЕО) № 44/2001 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

¹⁹ Съд на Европейския съюз, дело 133/78, *Gourdain v. Nadler*

²⁰ Брюкселска конвенция от 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (консолидирана версия в ОВ C 27, 26.1.1998 г., стр. 1).

²¹ Дело C-339/07, *Deko Marty*

²² Дело C-111/08, *SCT Industri*.

²³ Дело C-111/08, *SCT Industri*

²⁴ Дело C-292/08, *German Graphics*

²⁵ Дело C-213/10, *F-Tex*

4. ПРИЛОЖИМО ПРАВО

4.1. Приложно поле на общото правило (*Lex fori concursus*)

Мнозинството от респондентите в общественото допитване (55 %) се съгласиха с това, че разпоредбите на регламента относно приложимото право са задоволителни, докато 32 % не бяха съгласни.

Съгласно проучването за оценка основният избор на законова разпоредба (*lex fori concursus*) в **член 4, параграф 1** от регламента е в съответствие с общите и признати принципи на международното частно право, съгласно които производствата по несъстоятелност се уреждат от законодателството на държавата, в която са образувани. Комисията достига до заключението, че не са необходими промени или изменения по отношение на тази разпоредба.

В проучването за оценка се посочват въпроси, възникнали по отношение на квалификация или характеризиране, но се счита, че предоставянето на отговор по тези въпроси е част от задълженията на националните съдебни системи или, ако е необходимо, на Съда на Европейския съюз.

4.2. Изключения от принципа *lex fori*

Мнозинството от респондентите в общественото допитване (56 %) се съгласиха, че изключенията от общото правило относно приложимото право са оправдани с цел защита на оправданите правни очаквания и правната сигурност.

В **член 5** се предвижда вещните права на трети страни да не бъдат „засегнати“ от образуването на производство по несъстоятелност. Почти половината от респондентите в общественото допитване (49 %) заявиха, че разпоредбата относно вещните права на практика функционира задоволително, докато 26 %, счетоха, че това не е така. В проучването за оценка се посочва, че прилагането на членове 5 и 7 не е довело до богата съдебна практика, но се установяват следните проблеми:

- Основният проблем в този контекст е цялостното разбиране на член 5. В преобладаващото мнозинство от държавите членки тези разпоредби се тълкуват като „материалноправни норми за ограничаване“, което означава, че въпросните вещни права или клаузи за запазване на собствеността не могат да бъдат засегнати от разпоредбите относно несъстоятелността на държавата, в която тя е обявена, нито от тези на държавата, в която се намират активите, освен в случаите, когато в последната държава членка са образувани вторични производства. Този проблем съществува и по отношение на **член 7** (запазване на правото на собственост). Практически проблеми по отношение на член 5 възникват, когато вземания, обезпечени с вещни права, са коригирани при оздравителни производства. Спорно е дали тази корекция на обезпеченото вземане „засяга“ допълнителната сигурност и следователно е забранена в контекста на член 5 от ЕРН.
- Практически трудности бяха срещнати при установяването на местонахождението на нематериални активи, като например права на интелектуална собственост и банкови сметки. По-специално по отношение на банковите сметки, разкрити в местен клон на чуждестранна

банка, не е ясно дали те се намират в държавата членка, в която е клонът на банката, или в държавата членка, в която се намира централното управление на банката и неговият център на основни интереси (член 2, буква ж)).

- Неясни остават съответните приложни полета на член 5 и член 4, параграф 2, буква и) по отношение на разпределението на приходите от осребряването на имуществото в случаите, когато активите, с които са били обезпечени вещните права, се отчуждават, или когато ликвидаторът поради небрежност е нарушил правата на обезпечен кредитор. В този контекст не е ясно и приложимото право за евентуален иск за щети срещу ликвидатора.

По отношение на **член 6** (прихващане) не е ясно дали тази разпоредба се прилага и в случаите, когато „приложимия[т] закон към вземането на длъжника по несъстоятелността“ всъщност е законодателството на държава, която е извън ЕС. В контекста на проучването за оценка по-голямата част от националните доклади потвърждават приложимостта на член 6 в такива случаи, но в значителна част от държавите членки въпросът остава неизяснен. Има отправени критики и за това, че прилагането на член 6 по отношение на споразуменията за нетиране е неясно и че защитата на споразуменията за нетиране съгласно правото на Съюза понастоящем се различава в зависимост от това дали несъстоятелността на длъжника се урежда от регламента или от директивите относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции и застрахователни предприятия.

В проучването за оценка не се установяват специфични проблеми по отношение на **член 9** (системи за разплащане и финансови пазари).

По отношение на **член 10** (трудови договори) има няколко оплаквания, свързани с взаимодействието между трудовото право и правото в областта на несъстоятелността, по-специално по отношение на изискванията за одобрение за прекратяване или изменение на трудови договори. В допълнение в проучването за оценка се посочва, че различните норми на трудовото право може да попречат на синдика да предприеме едни и същи действия по отношение на служители, намиращи се в няколко държави членки, и че тази ситуация може да затрудни оздравяването на дружеството. Тази ситуация обаче произтича от избора на политика, залегнал в основата на член 10, който не се поставя под въпрос в проучването за оценка. Хармонизирането на някои аспекти от трудовото право би могло да смекчи този проблем, но това би било трудно постижимо, тъй като трудовото право е дълбоко вкоренено в националните традиции и във всички случаи надхвърля обхвата на преразглеждането на регламента. В проучването се обръща внимание и на въпроса за взаимодействието между правото в областта на несъстоятелността и гарантиращите институции съгласно Директива 2008/94/ЕО²⁶ и се достига до заключението, че би било най-добре всички проблеми, възникващи в този контекст, да се разглеждат с промени в националните закони, регулиращи тези институции, или в националните закони в областта на несъстоятелността.

²⁶ Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател, ОВ L 283, 28.10.2008 г., стр. 36.

В проучването за оценка не се установи спешна нужда от каквито и да е изменения на **член 12** (общностни патентни и марки), което изглежда е вследствие или на ограничена практическа употреба, или на задоволително функциониране.

По отношение на **член 13** (увреждащи действия) някои синдици се оплакаха от сложността да вземат предвид няколко правни системи, за да определят дали дадено предявено вземане може да бъде отхвърлено. В проучването за оценка обаче се установява, че тази сложност е необходима, за да бъдат постигнати подходящи резултати по отношение на оправданите правни очаквания на страните. Предложените в правната литература алтернативни решения, като например единствено защита срещу промени в центъра на основните интереси, не биха разрешили проблема по задоволителен начин. Мненията относно разпоредбата за увреждащите действия бяха разделени сравнително поравно. Една трета от респондентите заявиха, че тя функционира задоволително, докато 37 % заявиха, че това не е така.

Член 15 (последници от производството по несъстоятелност по отношение на висящи правни спорове) не поражда сериозни проблеми. Изглежда, че в повечето или във всички закони на държавите членки има правило или тенденция за даване на приоритет на производствата по несъстоятелност пред индивидуалните съдебни спорове или производства. Въпреки това съществува известна несигурност относно приложимостта на член 15 по отношение на арбитражни производства.

Въпреки че Комисията взема под внимание заключенията от проучването за оценка по отношение на изключенията от принципа *lex fori*, тя счита, че основните норми относно приложимото право в рамките на регламента се прилагат по задоволителен начин и на този етап не се необходими промени.

5. ПРИЗНАВАНЕ НА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ ЗА ОБРАЗУВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВА ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

В проучването за оценка се установява, че в повечето случаи съдилищата на държавите членки са зачели по-ранното образуване на главно производство в друга държава членка. Има обаче и няколко примера, при които съдилищата не са изпълнили това задължение. Невинаги е ясно кога образуването на производството „влиза в сила“; това по-специално е вярно по отношение на назначаването на немски „*vorläufiger Insolvenzverwalter*“, което се приема от много, но не и от всички, съдилища в държавите членки като „образуване“ на производство по несъстоятелност съгласно регламента.

Прилагането на съображенията за обществения ред по **член 26** от регламента не поражда сериозни проблеми. Въпреки това в няколко случая съдилища в държавите членки се позоваха на обществения ред, за да не признаят главните производства в чужбина.

Половината от респондентите в общественото допитване (51 %) се съгласиха, че определението на решението за „образуване на производство по несъстоятелност“ следва да бъде променено, за да се вземат предвид националните правни режими, при които няма действително образуване по съдебен път на производство.

6. КООРДИНИРАНЕ НА ГЛАВНИТЕ И ВТОРИЧНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА

Съгласно проучването за оценка вторичното производство не се оказва инструментът за ликвидатора по главното производство, описан в **съображение 19** от регламента — т.е. в случай „че имуществото на длъжника е прекалено сложно за цялостно управление или когато разликите между съответните правни системи са толкова големи, че могат да произтичат трудности от разширяването на действието на закона на държавата, в която е образувано производството по несъстоятелност“. Изглежда има само относително малък брой случаи, при които ликвидаторът по главното производство е този, който подава молба за образуване на вторично производство. Тези производства по-скоро се използват (и с тях се злоупотребява) по различни причини, по-специално като инструмент за защита на местни интереси и като инструмент при конфликти, свързани с компетентността, при които образуването на вторично производство се разглежда като второкачествено решение в сравнение с образуването на главно производство в конкретна държава членка. В проучването за оценка се изчислява, че недостатъците на вторичните производства са много по-значителни, отколкото предимствата им. Това е валидно и когато ликвидаторът по вторичното производство действа в дух на сътрудничество, но е още по-очевидно, когато случаят не е такъв. Мненията на респондентите в общественото допитване относно ползите от вторичните производства са различни, като 36 % считат, че разделението между главните и вторични производства е полезно, а 37 % не са съгласни с това.

В проучването за оценка са отбелязани следните проблеми:

Фактът, че вторичното производство трябва бъде производство по ликвидация, е пречка за гъвкави и ефективни оздравителни мерки.

Проблем е и липсата на конкретни правила относно процедурата за образуване на вторични производства. Нито една разпоредба не позволява компетентният съд да откаже образуването на вторично производство, когато това не би било в интерес на местните кредитори. Също така няма и изрична разпоредба, която да изисква ликвидаторът по главното производство да бъде изслушан преди образуване на производството.

Освен това не е ясно дали ликвидаторите във всички държави членки могат да поемат ангажименти, гарантиращи на кредиторите, които биха могли да подадат молба за вторично производство, зачитане на всички преференциални права, от които кредиторите биха се възползвали при вторично производство, с цел да ги възпрат от действително подаване на молба за такова производство (или да предотвратят образуването му от съда). Английските съдилища и практикуващи юристи са разработили подобен подход, но не е ясно дали ликвидаторите във всички други държави членки разполагат с правомощие да отправят такива предложения съгласно съответното национално законодателство в областта на несъстоятелността.

Задълженията за сътрудничество и обмен на информация съгласно **член 31** от регламента са по-скоро неясни. В регламента не се предвиждат задължения за сътрудничество между съдилищата или между ликвидаторите и съдилищата. Има примери на незадоволително сътрудничество между съдилища или ликвидатори. Тези констатации се потвърждават и от резултатите от общественото допитване, в което 48 % от участващите изразиха недоволство от координирането на главните и вторичните производства.

Член 33, параграф 1, който позволява ликвидаторът по главното производство да изиска спиране на ликвидацията във вторичното производство, няма достатъчно ясно и широко приложно поле по отношение на набора от мерки, на които може да се позовава искането на ликвидатора по главното производство. Критериите по член 33, параграф 2 относно отмяна на спирането не са в съответствие с тези по член 33, параграф 1.

7. ГРУПА ОТ ДРУЖЕСТВА

Въпреки че много случаи на трансгранична несъстоятелност включват група от дружества, регламентът не съдържа специфични правила за несъстоятелността на многонационална група от предприятия. Основната предпоставка в действащия понастоящем регламент е, че производствата по несъстоятелност се отнасят до един правен субект и това, че по принцип за всеки отделен член на групата трябва да бъде образувано отделно производство. Няма задължително координиране на независими производства, образувани за дружество майка и за неговите дъщерни дружества, с оглед улесняване на реорганизацията на тези дружества или — когато това не е възможно — координиране на тяхната ликвидация. Нито ликвидаторите, нито съдилищата, участващи в различни производства, отнасящи се до членове на една и съща група от дружества, са задължени да си сътрудничат и поддържат връзка помежду си. Докато ликвидаторите могат да си сътрудничат на доброволна основа, съдиите в много държави членки са възпрепятствани да сътрудничат помежду си поради липсата на правно основание, което изрично да ги упълномощава за това.

Съдебната практика изпробва различни начини за практическо преодоляване на липсата на конкретни разпоредби относно несъстоятелността на група от дружества:

През първата година след влизането в сила на регламента някои национални съдилища тълкуваха правилата на регламента относно компетентността в широк смисъл, като образуваха производства по несъстоятелност за всички членове на групата, включително тези, които се намират в друга държава членка, в съда в държавата, в която е седалището на дружеството майка. Съответните съдилища принципно обосноваха подобна консолидация на производства по несъстоятелност с аргумента, че търговските решения на дъщерните дружества се контролират от дружеството майка.²⁷

С решението на Съда на Европейския съюз по делото *Eurofood* от 2006 г. значително бе намален обхватът на прилагане на такава възможност за процедурна консолидация и бе укрепено правилото, че всеки правен субект следва да се разглежда поотделно²⁸. Според Съда само контрол на корпоративната политика не е достатъчен, за да се определи, че центърът на икономическите интереси на дъщерно дружество се намира в рамките на дружеството майка, а не на адреса, на който е регистрирано. След *Eurofood* и последващото решение по делото *Interedil*, което е израз на един по-гъвкав подход, все още е възможно да се образува производство по несъстоятелност по отношение на дъщерно дружество в държавата членка, в която се намира седалището на дружеството майка, но само ако факторите, които показват, че центърът на основните интереси на дъщерното дружество се намира в седалището на дружеството майка, са обективни и удостоверими от трети страни. На практика това означава, че съдилищата трябва да

²⁷ Този подход започна да се прилага в Англия и беше приет от съдилищата в някои държави членки като Франция, Германия, Унгария и Италия.

²⁸ Дело C-341/04 *Eurofood*, at para 30.

разглеждат сложна съвкупност от фактори, включително дали финансирането на дъщерното дружество е осигурено от дружеството майка, дали дружеството майка контролира оперативната дейност (напр. чрез одобряването на покупки над определен праг) и наемането на персонала, дали определени функции (напр. управлението на ИТ оборудване или визуална/бизнес идентичност) са били централизирани²⁹. По същество тези условия ще бъдат изпълнени единствено в случай на дружество с висока степен на интеграция.

Друг подход, възприет в практиката, е назначаването на един и същ синдик по производствата за всички засегнати членове на групата или на синдици, които са работили успешно заедно по предишни случаи на несъстоятелност на група от дружества³⁰. Понастоящем обаче тази възможност зависи от готовността на съответните синдици и съдии да си сътрудничат.

Като цяло Комисията споделя констатацията от проучването за оценка, че липсата на конкретна рамка за несъстоятелност на група от дружества представлява в определени случаи пречка за ефективното администриране на несъстоятелността на членове на група от дружества³¹. Тази оценка се подкрепя от резултатите от общественото допитване. Почти половината от респондентите в него са посочили, че регламентът не функционира ефективно по отношение на несъстоятелността на многонационални групи, като повече от две трети от съдиите и академичните преподаватели са на същото мнение.

8. ПУБЛИКУВАНЕ И ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРОИЗВОДСТВОТА ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТ

В регламента са включени разпоредби, с които да се осигури публичност и информираност за производствата по несъстоятелност. В **членове 21 и 22** от регламента се предвижда ликвидаторът да може да изиска решенията за образуване на производството по несъстоятелност и за неговото назначаване за ликвидатор да бъдат публикувани в друга държава членка и да бъдат регистрирани в публични регистри на тази държава. Държавите членки могат да направят подобна публикация и регистрация задължителна, но по същество тези мерки продължават да бъдат дискреционни.

Широко се подкрепя заключението, че непубликуването в публичен регистър на решението за образуване на производство значително намалява възможността на кредиторите да научат за производства по несъстоятелност, образувани в друга държава членка. Липсата на информация за текущи производства води също така до започването на ненужни паралелни производства в различни държави членки. Три четвърти от респондентите в общественото допитване (75 %) считат, че липсата на задължително публикуване и задължителна регистрация на решенията за образуване на производства по несъстоятелност е проблем.

Проучването относно оценката на въздействието показва наличието на редица проблеми дори когато публикацията и регистрацията са задължителни. Докато производствата по несъстоятелност на правни субекти се регистрират във всяка

²⁹ Вж. напр. Решение на Върховния съд по делото *Daisytek*, 16.5.2003 г.

³⁰ Например *Nortel*

³¹ За подробна информация вж. оценката на въздействието, придружаваща предложението за регламент за изменение на регламента относно несъстоятелността.

държава членка, производствата по несъстоятелност на физическите лица се регистрират само в някои от тях. Само 14 държави членки публикуват решенията в регистър по несъстоятелност, който е достъпен за обществеността³² в интернет. В други 9 държави частична информация относно несъстоятелността е достъпна под формата на електронна база данни, напр. регистър на дружествата или електронен вариант на държавните вестници. В четири държави членки информацията относно производствата по несъстоятелност изобщо не е достъпна в електронен формат, което прави достъпа до тази информация от чужбина изключително труден. Дори когато има електронни регистри, чуждестранните кредитори и съдилища нямат възможност редовно да проверяват регистъра на всяка държава членка. Комисията създаде пилотен проект за взаимно свързване на електронните регистри по несъстоятелност като една от мерките за изпълнение на плана за действие от 2009 г. в областта на електронното правосъдие. До момента обаче този пилотен проект обхваща само седем държави членки. Мнозинството от респондентите в общественото допитване считат, че от държавите членки следва да се изисква да регистрират решенията за образуване на производство в регистър по несъстоятелност и че националните регистри по несъстоятелност следва да бъдат взаимосвързани.

9. ПРЕДЯВЯВАНЕ НА ВЗЕМАНИЯ

В проучването за оценка се отбелязват практически проблеми, свързани с някои аспекти на предявяването на вземания при трансгранични ситуации, по-специално езикови бариери, разходи, срокове за предявяване на вземания и липса на информация относно решението за образуване, ликвидатора и формалностите на *lex fori concursus* за предявяването на вземания. В **членове 39—42** от регламента се предвиждат само минимални правила, които да позволяват на чуждестранни кредитори да предявяват своите вземания, но не се определя цялостна процедурна рамка.

Съгласно **член 42, параграф 2** от регламента от кредитора може да се изисква да предоставя превод на официалния език(езици) на държавата, в която е образувано производството. Проучването за оценка показва, че в някои държави членки изискването за предоставяне на превод се е превърнало по-скоро в правило, отколкото в изключение, като това води до допълнителни разходи и забавяния.

Този въпрос е свързан с проблема за процедурните разходи. Националните докладчици като цяло критикуват високите разходи за превод при предявяване на вземания. Освен това някои държави членки изискват при предявяване на вземания да се ангажира местен адвокат. Средният разход за предявяване на вземания на чуждестранен кредитор се оценява на около 2000 EUR при трансграничен случай. Поради високите разходи кредиторите могат да изберат да се откажат от дълга, особено когато става въпрос за малки суми. Настоящият проблем засяга предимно малките и средните предприятия, както и частните лица.

В проучването за оценка се отбелязват също и трудности, произтичащи от прилагането на законодателството за образуване на производства, по-специално по отношение на крайните срокове, доказателството за претенции и конкретните процедури за предявяване на вземания. Има случаи, при които чуждестранните кредитори не са успели да предявят вземания поради изтичането на срока на давност, тъй като съгласно

³² Австрия, Чешка република, Финландия, Германия, Унгария, Латвия, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия, Швеция и — частично — Обединеното кралство.

местното законодателство сроковете са сравнително кратки, а ликвидаторът не е информирал кредиторите преди изтичане на този срок.

Почти половината от респондентите в общественото допитване (46 %) изразиха мнение, че има проблеми с предявяването на вземания съгласно регламента. Този въпрос е от особено значение за малките и средните предприятия.

10. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Въз основа на резултатите от горепосочената оценка Комисията констатира, че като цяло регламентът функционира по устойчив и задоволителен начин. Чрез него принципът на взаимно признаване за трансграничните производства по несъстоятелност е успешно изпълнен и е подобро координирането на такива случаи.

Въпреки това има няколко въпроса, по отношение на които би било от полза да се въведат изменения в регламента. Основните изменения, които Комисията ще предложи, се отнасят на първо място до обхвата на приложение. Комисията предлага разширяване на приложното поле на регламента чрез преразглеждане на определението за производство по несъстоятелност, така че да бъдат обхванати хибридните производства и производства, предшествващи производството по несъстоятелност, както и производства по несъстоятелност за физически лица, които понастоящем са изключени.

По отношение на компетентността регламентът следва да поддържа понятието за център на основните интереси съгласно тълкуването на Съда на Европейския съюз, но Комисията предлага изменение, в което се добавя текст, за да се разясни значението. Освен това се разяснява прилагането на правилото за център на основните интереси за физически лица. В предложеното изменение се въвежда правило относно компетентността при свързани действия, а процедурната рамка за разглеждане на компетентността следва да бъде подобрена, за да се ограничи възможността за злонамерено търсене на най-благоприятна съдебна инстанция (*forum shopping*).

Комисията предлага публикуването на производства по несъстоятелност да бъде подобро по два начина: като се направи задължително публикуването на решенията в друга държава членка и като се изисква решенията за образуване и закриване на производства по несъстоятелност и някои други решения да бъдат публикувани в електронен регистър, който е публично достъпен в интернет. Електронните регистри по несъстоятелност следва да са насочени към нуждите, свързани с трансграничната несъстоятелност, но очевидно ще се използват и от местни потребители.

Предложението да се въведат нови стандартни формуляри за съобщението за производство и за предявяването на вземания ще улесни предявяването на вземания от страна на чуждестранни кредитори. Също така крайните срокове за предявяване на вземания трябва да бъдат достатъчно дълги, за да им се даде възможност да го направят.

Накрая Комисията обръща внимание на въпроса относно несъстоятелността на група от дружества. Комисията предлага включването в регламента на конкретни правила, с които да се работи по-ефективно по отношение на несъстоятелността на членове на многонационална група от дружества. По-гладкото сътрудничество между

ликвидаторите в различните държави членки би следвало да спомогне за спасяването на дружествата и за максимално увеличаване на стойността на техните активи.

Бяха разгледани и други въпроси, за които при оценката бяха установени определени проблеми, например въпросите, свързани с разширяването на приложното поле извън ЕС и с приложимото право. Комисията обаче не счита за желателно в регламента да бъдат въведени конкретни разпоредби относно признаването и координацията с производства по несъстоятелност, образувани извън ЕС. Както беше посочено по-горе, основната причина за това, е че тези разпоредби ще бъдат обвързващи единствено на територията на държавите членки, но не и в държавите извън ЕС. Следователно изработването на проект за международна конвенция би спомогнало по-добре за постигането на тези цели, както и за гарантирането на интересите на Съюза в преговори на реципрочна основа с трети държави.

Освен това Комисията не предлага изменения на разпоредбите на регламента относно приложимото право. Комисията констатира, че съществуващите разпоредби се прилагат достатъчно гладко в рамките на ЕС и съответните области на *lex fori* и *lex situ* са постигнали правилния баланс. Следователно е за предпочитане да се запази настоящият конфликт на правни норми, докато не бъдат разгледани допълнително последиците от възможни промени на националното законодателство в областта на несъстоятелността, дружественото право и осигурителното право.